

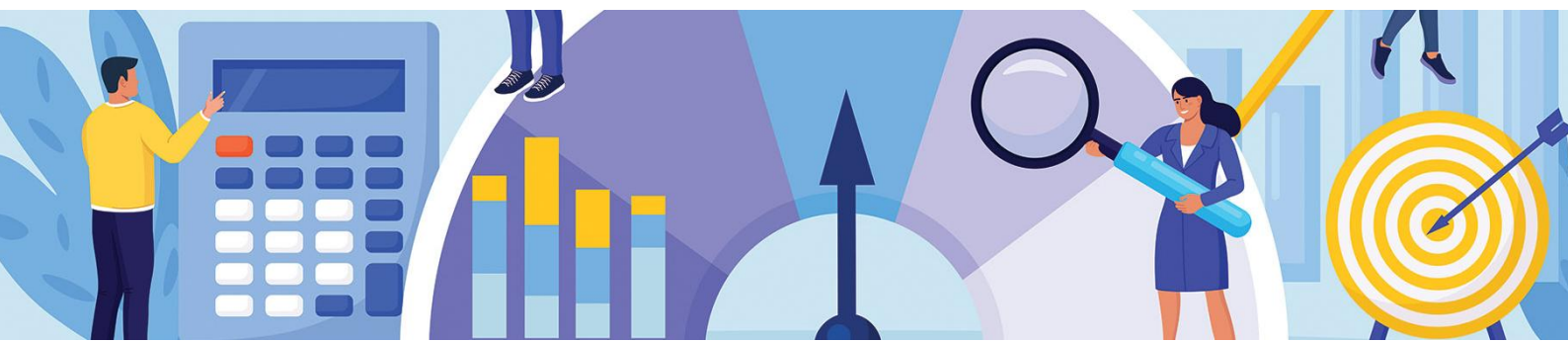
Halvårsrapport om arbeids- og inkluderingsaker høsten 2025

Spesialutsending for arbeids- og inkluderingsaker Jiří Kláška

Innhold

1.	Innledning.....	2
2.	Formannskap i Rådet for Den europeiske union – Danmark sjekker ut, Kypros overtar.....	2
3.	Europeisk økonomi overgår forventningene i 2025 - høy sysselsetting og lav ledighet.....	4
4.	Europakommisjonens arbeidsprogram for 2026 – «Europas uavhengighetstime»	6
5.	Et knippe saker fra andre halvår 2025 og agendaen for 2026	8
	• Nye initiativer.....	8
	• Saker som ble ferdig behandlet	11
	• Status for saker som er under behandling.....	11
	• En stor mengde av nye høringer for bl.a. kommende initiativer har satt sitt preg på høstagendaen	13
6.	Annet av interesse.....	14
7.	Hvorfor ble Brussel Europas hovedstad – til slutt?	15

Bilde: onRec

1. Innledning

EU håndterte i andre halvår 2025 en økt geopolitisk uro med en svekket internasjonal orden, Russlands brutale krigføring og medfølgende hybride trusler mot Europa. Institusjonelt håndterte EU mistillitsforsøk og korrupsjonssaker, mens lovgivningsarbeidet har dreid seg om bærekraft, industriell konkurranseevne, forenkling og grønn omstilling. Samlet sett viser perioden et EU som søkte balanse mellom økonomisk robusthet, klimautfordringer og strategisk autonomi i en urolig global kontekst.

Utenrikspolitisk har det blitt fokusert på støtte til Ukraina, situasjonen i Midtøsten og forholdet til Kina. Utvidelsesprosessen har fått ny dynamikk med fremdrift for enkelte land.

I andre halvår 2025 har EU opplevd en periode med relativ økonomisk stabilitet og strategisk omstilling. Økonomisk sett har veksten i eurosoneen holdt seg moderat, mens inflasjonen har beveget seg nær målet på 2 pst. Arbeidsmarkedet i andre halvår 2025 ble preget av stabilitet. I tredje kvartal fortsatte arbeidsdeltakelsen på et høyt nivå mens ledigheten forble historisk lav.

Norges forhold til EU har vært gjennom en av sine største prøvelser siden EØS-avtalen ble innført i 1994. EUs beskyttelsestiltak mot norske ferrolegeringer fryktes å påvirke norske arbeidsplasser.

I oktober la Kommisjonens presidenten von der Leyen fram [Kommisjonens arbeidsprogram for 2026](#) i Europaparlamentet i Strasbourg. Programmet speiler de alvorlige utfordringene Europa står overfor: krigen i Ukraina og økt geopolitisk uro med en svekket internasjonal orden. Kommisjonen fremhever at dette er et avgjørende tidspunkt. Europa må ta større ansvar for egen sikkerhet, forsyningssikkerhet og økonomisk robusthet. Et mer suverent og uavhengig Europa trenger ikke mindre, men mer samarbeid, ifølge kommisjonen.

2. Formannskap i Rådet for Den europeiske union – Danmark sjekker ut, Kypros overtar

FARVEL og ΚΑΛΩΣΟΡΙΣΜΑ (*kalosórisma*, *ønskes velkommen*)

Kypros overtok formannskapet i Rådet for Den europeiske union 1. januar 2026. Kypros¹ avslutter den 18-måneders Polen-Danmark-Kypros trioformannskapsperioden i Rådet for EU, og bygger videre på deres felles program for å ivareta europeiske verdier i unionen.

Danmark avsluttet sitt EU-formannskap med fremskritt på sikkerhet, støtte til Ukraina og styrking av konkurranseevnen. Vanskelige spørsmål om migrasjon, utvidelse og langtidsbudsjettet gjenstår fortsatt. Formannskapet har levert på prioriteringer som regelverksforenkling, der flere av Kommisjonens «omnibus»-pakker² ble vedtatt for å redusere byråkrati og styrke bedriftenes rammevilkår. Digitalisering og grønn omstilling har vært sentrale temaer, med tiltak for å gjøre europeiske teknologibedrifter mer konkurransedyktige. På migrasjonsfeltet har Danmark ledet forhandlingene om «trygge tredjeland»-konseptet for mer effektive returprosesser, men utfordringer knyttet til konvensjoner og rettigheter gjenstår.

Samtidig har formannskapet kombinert regulatorisk forenkling med sosialt ansvar. Formannskapet har fremmet rettferdig arbeidsmobilitet og styrket sosial inkludering, blant annet gjennom initiativer mot barnefattigdom og bedre rettigheter for personer med nedsatt funksjonsevne. Danmark har

---

¹ Republikken [Kypros](#) ble EU-medlem i 2004 og del av eurosoneen i 2008. Dette er andre gang Kypros har formannskapet. Første periode var i 2012. Kypros etterfølges av Irland i andre halvår i 2026 og Litauen (vår 2027).

² Omnibus betyr en samlepakke med lovendringer eller tiltak som behandles samlet for å forenkle og effektivisere regelverket.

bidratt til fremdrift i forhandlingene om direktiver for praksisplasser og arbeidsmiljø, inkludert revisjonen av direktivet om kreftfremkallende stoffer. Kompetanseutvikling har stått høyt på agendaen, med satsing på livslang læring og yrkesfaglig utdanning for å støtte grønn og digital omstilling.

Det ble gjennomført en rekke uformelle rådsmøter, og norsk deltakelse på møter var høy. Det uformelle arbeidsministermøtet ([EPSCO](#)) ble avholdt i Ålborg i juli. Norge deltok på statssekretærnivå. Hovedtemaet på møtet var fri og rettferdig mobilitet og konkurranseevne.

Når Kypros overtar formannskapet 1. januar 2026, vil sikkerhet, forsvar og konkurranseevne fortsatt stå høyt på agendaen, sammen med satsing på sosialpolitikk og bolig. Samlet sett har Danmark lagt et solid grunnlag for et mer rettferdig, konkurransedyktig europeisk arbeidsmarked og sikkerhetsorientert EU, samtidig som vanskelige spørsmål om migrasjon og budsjett må løses.

Kypriotiske prioriteringer innenfor arbeids- og sosialområdet

Kypros får en nøkkelrolle i å lede EU gjennom et komplekst landskap preget av en fortsatt krevende geopolitisk situasjon, global ustabilitet og Russlands brutale krigføring.

[Det kypriotiske formannskapet i Rådet for EU](#) avslørte [sine prioriteringer](#) søndag 21. desember. I løpet av de seks månedene vil Kypros lede en rekke møter og konferanser på Kypros, i Brussel og Luxembourg, samt i Kamerun. Kypros har utvidet arbeidsstyrken i delegasjonen i Brussel betydelig.

Støtte til Ukraina og styrking av EUs strategiske autonomi er sentrale prioriteringer. Programmet vektlegger tett samarbeid mellom EU og NATO og en sterk transatlantisk forbindelse. Sikkerhetsbegrepet omfatter migrasjon, beskyttelse mot desinformasjon og håndtering av hybride trusler. Utvidelsen med Ukraina, Moldova og Vest-Balkan skal skje på rettferdige og transparente vilkår. Kypros vil styrke relasjoner til Middelhavsområdet.

For å øke konkurranseevnen skal regelverk forenkles, særlig for små og mellomstore bedrifter. Formannskapet tar initiativ til forhandlinger om EUs budsjett 2028–2034, med mål om et ambisiøst og balansert rammeverk. Kypros ønsker å opptre som en «ærlig megler» som samler medlemslandene om felles interesser.

Når det gjelder **arbeids- og sosialpolitikken**, legger Kypros stor vekt på å styrke Europas sosiale modell gjennom bl.a. implementering av den europeiske pilaren for sosiale rettigheter, og etablering av en kompetanseunion. Formannskapet legger vekt på velferd, verdighet og like muligheter i møte med digitalisering, grønn omstilling og demografiske endringer.

- Kypros prioriterer **rettferdig sysselsetting med inkluderende arbeidsmarkeder**, bedre jobbkvalitet og like muligheter. Formannskapet vil forhandle om praksisdirektivet og styrke helse og sikkerhet, blant annet gjennom revisjon av kreftfremkallende stoffer-direktivet.
- Kompetanseutvikling er et nøkkelområde, med fokus på **fremtidsrettede ferdigheter** og målene i kompetanseunionen for økt konkurranseevne og sosial samholdighet.
- **Rettferdig arbeidsmobilitet** skal sikre et robust europeisk arbeidsmarked, beskytte rettigheter og styrke trygdekoordinering. Kypros vil slutføre revisjonen av trygdeforordningen.
- **Sosialpolitikken** skal fremme inkludering og bekjempe fattigdom, med ny handlingsplan for sosiale rettigheter og EUs første strategi mot fattigdom.

- **Barns velferd** styrkes gjennom barnegarantien, med fokus på bekjempelse av barnefattigdom og tilgang til barnehage.
- Kypros vil prioritere inkludering av **personer med nedsatt funksjonsevne**, møte utfordringene ved aldrende befolkning med en felles visjon for langtidspleie, og styrke boligpolitikken med fokus på rimelige, bærekraftige boliger.
- **Likestilling** holdes høyt på agendaen, med tiltak mot digital vold mot jenter og lansering av ny likestillingsstrategi.

3. Europeisk økonomi overgår forventningene i 2025 - høy sysselsetting og lav ledighet

Til tross for store internasjonale usikkerhetsmomenter har den europeiske økonomien «overgått forventningene» når det gjelder vekst de første ni månedene av 2025, ifølge [høstens økonomiske prognoser](#).

EU-økonomien har hatt sterkere vekst enn ventet i 2025. BNP-veksten anslås til 1,3 pst. i euroområdet og 1,4 pst. i EU i 2025. Ifølge Europakommisjonens prognoser forventes det moderat vekst videre i 2026. Oppjusteringen skyldes robust innenlandsk etterspørsel, fallende inflasjon, ekspansiv politikk og økte forsvarsutgifter.

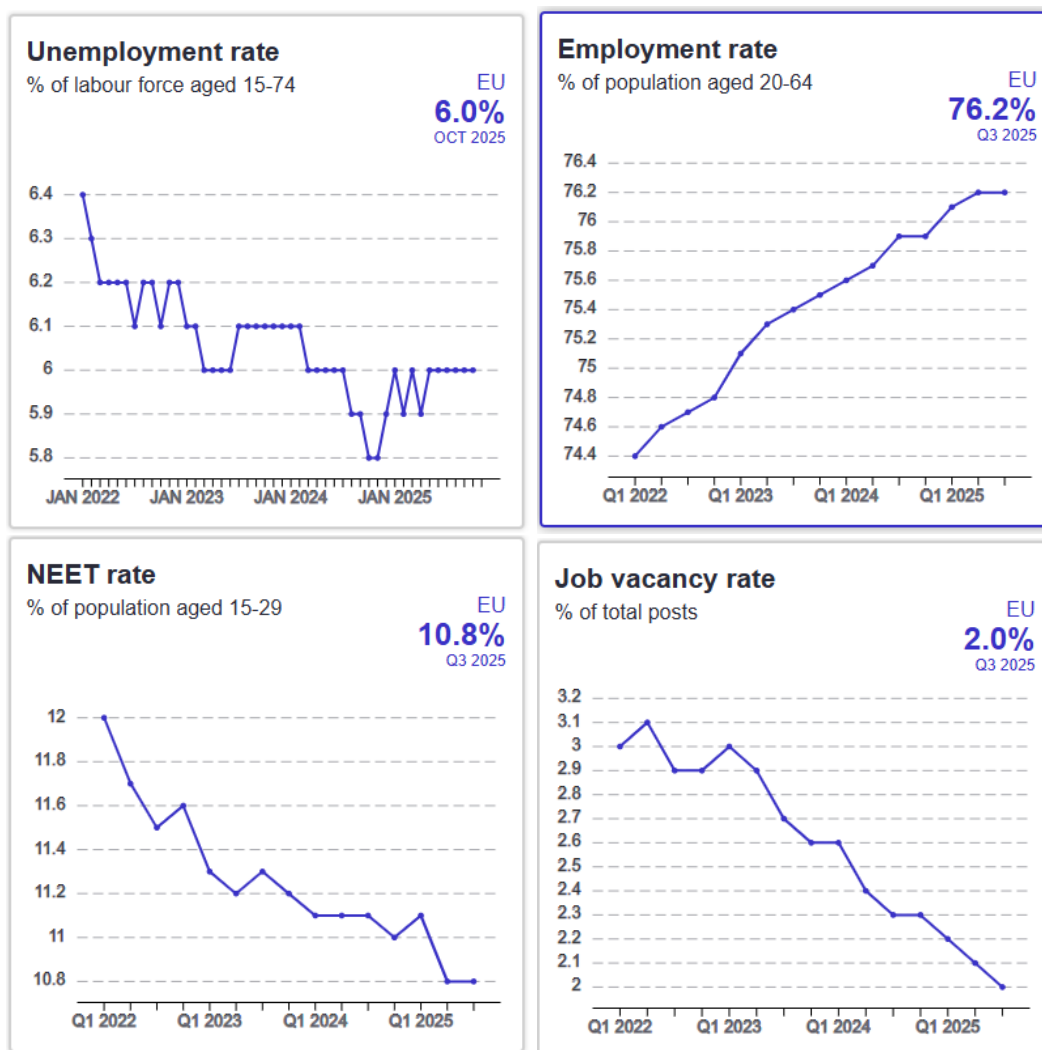
Inflasjonen forventes å fortsette sin nedgang i 2025, med en reduksjon til 2,1 pst. i euroområdet. Deretter anslås den å stabilisere seg rundt 2 pst. For EU samlet sett ventes inflasjonen å forbli noe høyere, med en gradvis nedgang til 2,2 pst. innen 2027.

Arbeidsmarkedet holder seg godt med rekordhøy sysselsetting, lav arbeidsledighet og en svak nedgang i antall ledige stillinger.

Rekordhøy sysselsetting: I tredje kvartal 2025 nådde sysselsettingsraten i EU for personer i alderen 20 til 64 år en historisk topp på 76,2 pst. (se figur over). Dette var en økning på 0,1 prosentpoeng sammenlignet med det foregående kvartalet. Malta (84,7 pst.), Nederland (83,4 pst.) og Tsjekkia (82,9 pst.) hadde de høyeste sysselsettingsratene, mens Italia (67,6 pst.), Romania (69,4 pst.) og Hellas (71,3 pst.) fortsatt lå i den nedre enden av skalaen.

Arbeidsledigheten holder seg stabil og lav: Tall fra EUs statistiske kontor Eurostat for oktober, viser at arbeidsledigheten, i både euroområdet og EU samlet, holdt seg stabil lavt (se figur under). I euroområdet var den sesongjusterte ledigheten 6,4 pst. i oktober, for hele EU var raten 6,0 pst. Raten har vært stabil de siste månedene. Dette tilsvarer omtrent *11 millioner arbeidsledige i euroområdet og 13,35 millioner i EU*. Malta hadde den laveste ledigheten (3,1 pst.) etterfulgt av Tsjekkia og Polen (begge med 3,2 pst.), (3,3 pst.), Kypros (3,6 pst.) og Tyskland (3,7 pst.) hadde den laveste arbeidsledigheten, mens Spania (10,5 pst.), Finland (9,8 pst.) og Sverige (9 pst.) hadde den høyeste arbeidsledigheten i oktober 2025.

Ungdomsledighet (under 25 år) forblir en utfordring. Euroområdet hadde en rate på 14,8 pst., mens EU samlet lå på 15,2 pst. Begge tallene er stabile sammenlignet med september, men høyere enn i fjor. Det betyr at nesten *2,35 millioner unge i euroområdet og 2,96 millioner i EU* står uten arbeid. *Kjønnsforskjellene* er vedvarende. I EU var ledigheten blant kvinner 6,3 pst., mens den var 5,8 pst. blant menn. I euroområdet var tallene henholdsvis 6,6 pst. for kvinner og 6,1 pst. for menn.

Kilde: Eurostat, [European Statistical Monitor 12/2025](#)

Avtagende andel ledige stillinger: I tredje kvartal 2025 falt andelen ledige stillinger i EU til 2,0 pst., en nedgang på 0,2 prosentpoeng fra første kvartal.

Kommisjonen kartlegger fremdriften mot 2030-hovedmålene som er fastsatt i handlingsplanen for den europeiske pilaren for sosiale rettigheter. EU er godt i rute for å nå det overordnede målet om at «minst 78 pst.» av befolkningen skal være i arbeid innen 2030. Men det er behov for betydelig fremgang for å sikre at 60 pst. av alle voksne deltar i læring hvert år³, og for å redusere antallet mennesker som står i fare for å havne i fattigdom eller sosial ekskludering.⁴

³ Andelen voksne som deltar i opplæring har økt beskjedent fra 37,4 pst. i 2016 til 39,5 pst. i 2022, og ligger fortsatt betydelig under EUs overordnede mål på 60 pst. Dette viser at det er behov for en kraftfull innsats for at Europa skal forbli konkurransedyktig, innovativt og inkluderende i den grønne og digitale transformasjonen.

⁴ I 2019 befant 91 millioner EU-borgere seg i den kategorien. Politiske tiltak på både EU- og medlemsstatsnivå har bidratt til å redusere fattigdomsrisikoen, til tross for en utfordrende sosioøkonomisk kontekst de siste tre årene. (2,9 mill. færre i 2024 enn i 2019, jf. s.137 i [sysselsettingsrapporten](#).)

4. Europakommisjonens arbeidsprogram for 2026 – «Europas uavhengighetstime»

Den 21. oktober la Ursula von der Leyen fram [Kommisjonens arbeidsprogram for 2026](#) i Europaparlamentet. Sikkerhet vil prege store deler av Kommisjonens arbeid det kommende året. Et sentralt budskap er at Europas forsvar må utvikles i Europa. I denne sammenheng er det verdt å merke seg at et nytt europeisk krisekommunikasjonssystem er under utvikling for å styrke koordineringen i krisesituasjoner.

I sin tale til Europaparlamentet pekte von der Leyen på en rekke konkrete tiltak for å styrke Europas selvstendighet. Hun understreket at det haster. Blant de viktigste prioriteringene er fullføringen av det indre markedet innen 2028, nye strategier for kritiske teknologier og råvarer, samt en omfattende innsats for å gjøre økonomien både mer konkurransedyktig og mer rettferdig. Sirkulær økonomi og «Laget i Europa»-kriterier skal bidra til å beskytte og utvikle europeisk industri.

Kommisjonen viderefører sin satsing på [forenkling og mindre byråkrati](#). En stor del av initiativene for 2026 vil ha som mål å gjøre EU-regelverket mer tilgjengelig, tydelig og praktisk anvendbart. Kommisjonen vil ha videre et fleksibelt og godt finansiert [langtidsbudsjett](#) og programmer (2028-2035) som vil bidra til målene økt konkurranseevne, avkarbonisering, sikkerhet, samhold og Europas globale oppdrag.

Tiltak på arbeids-, inkluderings- og sosialområdet

Under politikkområdet «Støtte mennesker, styrke samfunnene våre og vår sosiale modell» vil Kommisjonen legge frem tiltak for å håndtere økte levekostnader, fattigdom og boligkrisen. Den europeiske sosiale modellen med sterke arbeidsstandarder og sosial beskyttelse står sentralt, men utfordres av demografiske og økonomiske endringer.

For å sikre sosial rettferdighet og konkurranseevne vil Kommisjonen styrke sosialpolitikken og foreslå en lov om kvalitetsjobber ([Quality Jobs Act](#)) for et moderne arbeidsliv. Pakken for rettferdig arbeidsmobilitet ([Fair Labour Mobility Package](#)) skal gjøre kompetanse mer overførbart, mens en utdanningspakke (Education Package) skal gi unge ferdigheter for fremtiden. Initiativer som Velg Europa ([Choose Europe](#)) og en ny visumstrategi skal tiltrekke internasjonale talenter og gründere.

Kommisjonen varsler også den første EU-strategien for bekjempelse av fattigdom ([EU Anti-Poverty Strategy](#)) som skal adressere strukturelle årsaker til utenforskap. Strategien henger sammen med en styrket barnegaranti ([Child Guarantee](#)) for å bekjempe barnefattigdom og en Europeisk plan for rimelige boliger ([European Affordable Housing Plan](#)). Boligplanen ses i sammenheng med et kommende initiativ om regulering av korttidsutleie (planlagt for 2. kvartal 2026).

Kommisjonen vil fremme inkludering gjennom en ny likestillingsstrategi ([Gender Equality Strategy](#)) og en oppdatert strategi for rettigheter til personer med funksjonsnedsettelser ([Strategy for the Rights of Persons with Disabilities](#)). Disse skal styrke likestilling og deltakelse på alle samfunnsområder. Unges medvirkning sikres gjennom strategien for rettferdighet mellom generasjonene (Intergenerational Fairness Strategy), pågående ungdomspolitiske dialoger ([Youth Policy Dialogues](#)) og presidentens ungdomsråd ([President's Youth Advisory Board](#)).

Nye initiativer		
En ny plan for Europas bærekraftige velstand og konkurranseevne		
<i>Konkurranseevne</i>	Lov om offentlige anskaffelser lovgivende	2. kvartal 2026
Støtte mennesker, styrke samfunnene våre og vår sosiale modell		
<i>Kvalitetsjobber</i>	Lov om kvalitetsjobber	1. kvartal 2026
<i>Utdanningspakke</i>	Europeiske skoleallianser og støtteordning for grunnleggende ferdigheter	3. kvartal 2026
	Veikart for 2030 om fremtiden for digital utdanning og ferdigheter	3. kvartal 2026
<i>Pakken for rettferdig arbeidsmobilitet</i>	Forslag til et europeisk trygdekort	3. kvartal 2026
	Styrke Den europeiske arbeidsmyndigheten ELA	3. kvartal 2026
	Initiativ for overføring av ferdigheter	3. kvartal 2026
<i>Rettferdighet</i>	Strategi om intergenerasjonell rettferdighet	1. kvartal 2026
	Anti-fattigdomsstrategi	2. kvartal 2026
	Styrke den europeiske barnegarantien	2. kvartal 2026
Beskyttelse av vårt demokrati, opprettholdelse av våre verdier		
<i>Likestilling</i>	Kjønnslikestillingsstrategi (2026-2030)	1. kvartal 2026
	Forbedre strategien for personer med nedsatt funksjonsevne frem til 2030	2. kvartal 2026
Kommende evalueringer og saker som fortsatt er til behandling		
	Evaluering av varslingsdirektivet	4. kvartal 2026
	E-deklarasjon utsendte arbeidstakere	2026
	Håndheving av arbeidsvilkårene for praktikanter	2026
	Endring av forordning om koordinering av trygdesystemene	2026
	Opprettelse av Det europeiske sosialfondet som del av den nasjonale og regionale partnerskapsplanen	2026

Kommentar: Arbeidsprogrammet adresserer nåværende og fremtidige utfordringer knyttet til Europas sikkerhet, demokrati, geopolitiske spenninger, klimaendringer og risikoer for økonomi og industri. Det er et nøkkelverktøy for å oppfylle målene i Kommisjonens politiske retningslinjer 2024–2029, basert på forpliktelser i oppdragsbrevene fra president von der Leyen og ideene fra talen om Unionens tilstand 2025.

Programmet forsterker kjerneprioriteringer: styrket konkurranseevne, ren og digital innovasjon, en robust sosial modell og kollektiv sikkerhet. Det følger forventningene og inneholder få nyheter, men bekrefter at revisjonen av reglene for koordinering av trygdeordninger (forordning 883/2004) ikke er trukket. Dermed blir det under det kommende kypriotiske formannskapet et nytt forsøk på enighet i trilogrunde nr. 20.

EUs neste langtidsbudsjett vil nok være et hovedtema de kommende månedene. Det er en bekymring over beslutningen om å slå sammen landbruks- og regionale programmer til landsspesifikke nasjonale og regionale planer (NRP). Kommisjonen valgte å beholde det europeiske sosialfondet ESF⁵ nettopp under NRP-ene. Det fryktes at skiftet fra dedikerte midler til nasjonale planer, truer åpenhet og ansvarlighet samtidig som det setter lokale myndigheter og lokalsamfunn på sidelinjen.

⁵ Minst 14 pst. av nasjonale og regionale partnerskapsplaner skal finansiere reformer og investeringer for å styrke kompetanse, bekjempe fattigdom, fremme sosial inkludering og styrke rurale områder.

EU-budsjettet skal bidra til å realisere den europeiske søylen for sosiale rettigheter ved å investere i mennesker gjennom kvalitetsjobber, sosial inkludering, utdanning, ferdigheter, helse, bolig og sosial infrastruktur.

5. Et knippe saker fra andre halvår 2025 og agendaen for 2026

- Nye initiativer

Veikart for kvalitetsjobber i Europa

President von der Leyen har lansert veikartet for kvalitetsjobber som en del av sine [politiske retningslinjer for 2024–2029](#), med mål om å styrke Europas konkurranseevne og velstand. Veikartet bygger på initiativer som konkurransekompasset ([Competitiveness Compass](#)), kompetanseunionen ([Union of Skills](#)) og ren industripakt ([Clean Industrial Deal](#)). Felles for disse initiativene er at de understreker at kvalitetsjobber er nøkkelen til bærekraftig vekst og en sterk sosial modell.

Hvorfor er veikartet viktig? Kommisjonen fremhever at gode lønninger og trygge arbeidsvilkår er avgjørende for produktivitet og for å beskytte arbeidstakere mot fattigdom, samtidig som bedrifter møter utfordringer med kompetansemangel og global konkurranse. Tiltakene skal skape og opprettholde kvalitetsjobber, modernisere arbeidslivet, støtte den grønne og digitale omstillingen, styrke sosial dialog og sikre tilgang til rettigheter og offentlige tjenester.

Kommisjonen peker i veikartet på *fem hovedområder*:

Europas konkurranseevne skal bygges gjennom kvalitetsjobber. Det innebærer å skape og bevare arbeidsplasser, modernisere arbeid i en digital tidsalder og sikre rettferdighet gjennom håndheving, tjenester og sosial dialog. Bedrifter må tiltrekke og beholde talenter på tvers av generasjoner, samtidig som de håndterer endringer innen klima, teknologi og demografi.

Skape og opprettholde kvalitetsjobber. Kommisjonen vil redusere byråkrati, støtte innovasjon og fremme grønn vekst gjennom industriell politikk. Kompetanse står sentralt: realfag prioriteres, ferdigheter skal godkjennes på tvers av grenser, og globalt talent tiltrekkes. Investeringer via Digital Europa, Erasmus+, ESF+ og NextGenerationEU skal tette kompetansegapet, mens en reformer av anskaffelser og statsstøtte skal bidra til varige jobber.

Modernisering og digital innovasjon. Kunstig intelligens og algoritmestyring kan øke effektivitet og kvalitet, men krever strenge regler for å beskytte mot diskriminering og overvåking. KI-loven, GDPR og plattformdirektivet sikrer åpenhet og menneskelig kontroll, mens arbeidstakermedvirkning er påkrevd ved teknologiske endringer. Fjernarbeid gir fleksibilitet, men utfordringer som «alltid på»-kultur må håndteres.

Rettferdighet, trygghet og likestilling. Arbeidsmiljøregler revideres innen 2026, inkludert tiltak mot psykososiale risikoer og trakassering. Mental helse får økt oppmerksomhet gjennom en EU-kampanje. Minstelønnsdirektivet og lønnstransparens styrkes, og arbeidsutnyttelse bekjempes via bedre håndheving og åpenhet i leverandørkjeder. Mobilitet understøttes med trygdepass og enklere godkjenning av kvalifikasjoner, mens selvstendig næringsdrivende sikres sosial beskyttelse.

Medvirkende faktorer for kvalitetsjobber. EU-arbeidsrett skal håndheves bedre med KI og samarbeid med ELA og EU-OSHA. Sosial dialog styrkes, og sosiale krav integreres i offentlig finansiering. EU-midler mobiliseres for kompetanse og rettferdige omstillinger; minst 14 pst. av budsjettet skal gå til sosiale mål. En europeisk omsorgsavtale i 2027 vil ha fokus på rekruttering og digitalisering i omsorgssektoren. Lokale og regionale tjenester trekkes frem som viktige for attraktivitet og deltakelse.

Mot en lov om kvalitetsjobber - høring

EU-kommisjonen planlegger å fremme en lov om kvalitetsjobber ((*Quality Jobs Act*) i 2026. Loven skal styrke tiltakene i veikartet, modernisere regelverket for arbeidstakerbeskyttelse og supplere med ikke-lovgivende initiativer. Målet er et moderne arbeidsmarked preget av fleksibilitet, kompetanse, mobilitet og tillit, samtidig som nasjonale forskjeller og partenes autonomi respekteres.

[Den første høringsrunden](#) med sosiale partnere pågår til 29. januar 2026 og bygger videre på konsultasjonen om [retten til å koble fra og fjernarbeid](#). Høringen fremhever fem sentrale utfordringer: ansvarlig bruk av algoritmestyring og kunstig intelligens, bedre helse og sikkerhet i en tid med økende fjernarbeid, regulering av underleveranser for å hindre misbruk, en rettferdig grønn og digital omstilling, samt styrket håndheving og sosial dialog for å bekjempe svart arbeid og sikre rettigheter.

Kommentar: *Europakommisjonens veikart fremstår som et veivalg for Europas arbeidsliv der konkurranseevne og sosial rettferdighet må gå hånd i hånd. Målet er klart: styrke den sosiale dialogen, sikre helse og sikkerhet, og ruste arbeidslivet for grønne, digitale og demografiske skifter.*

Men én utfordring skiller seg ut: kunstig intelligens og algoritmestyring. Bruken av KI i arbeidsledelse øker raskt. Én av fire bedrifter lar allerede algoritmer ta beslutninger som former ansattes hverdag. Effektivisering er fristende, men hva med transparens, etikk og maktbalanse? Uten tydelige rammer risikerer vi et arbeidsliv preget av kontroll, ikke tillit.

Derfor blir den kommende loven om kvalitetsjobber avgjørende. Den må sikre at innovasjon ikke skjer på bekostning av arbeidstakervern. Europa trenger et arbeidsmarked bygget på åpenhet og samarbeid, ikke overvåkning og fragmentering. Fremtidens arbeidsliv må være smart, men også rettferdig.

Kommisjonen lanserer «kompetasegaranti»

Nyordningen skal støtte arbeidstakere og bedrifter, og bekjempe arbeidskraftmangel i strategiske og voksende sektorer. Som et flaggskipinitiativ under [kompetanseunionen](#) vil kompetasegarantien styrke strategiske sektorer i tråd med det fremtidige [Europeisk konkurranseevneprogram](#) (ECF). Ordningen skal gjøre det mulig for arbeidstakere å gå over til strategiske industrier, sikre nye jobber og utvikle tilleggsferdigheter.

25. november lanserte Kommisjonen et [kompetasegaranti-pilotprosjekt](#). Det fokuserer på arbeidstakere fra bilindustrien og dens leverandørkjede, som står i fare for arbeidsledighet. Pilotprosjektet skal teste hvordan man kan fremskynde og forbedre overgangen for arbeidstakere fra disse strategiske sektorene til jobber i selskaper i voksende eller nye strategiske sektorer, gjennom målrettede programmer for opp- og omskolering.

Prosjektet vil støtte arbeidstakere med opplæring på arbeidsplassen og hjelpe til med å lære nye ferdigheter. Bedrifter i sektorer med økt etterspørsel vil kunne rekruttere den kompetansen de trenger raskere, noe som gjør dem mer konkurransedyktige. [Initiativet](#) vil teste ulike modeller for jobb-til-jobb-overganger. Dette er et første skritt mot å utforme en fremtidig fullverdig [kompetasegaranti-ordning](#), som skal implementeres under EUs kommende langtidsbudsjett (2028–2034).

Ny EU-anbefaling om menneskelig kapital

For første gang foreslår Kommissjonen en [rådsanbefaling om menneskelig kapital](#), rettet mot alle 27 medlemslandene. Hensikten er å adressere strukturelle utfordringer innen utdanning og kompetanse som truer EUs konkurranseevne. Anbefalingen ber landene prioritere:

- utdanning og kompetansebygging innen strategiske sektorer: ren energiomstilling, sirkulærøkonomi, industriell avkarbonisering, helse og bioteknologi, landbruk og bioøkonomi, samt forsvarsindustri og romfart
- styrking av programmer innen STEM (vitenskap, teknologi, ingeniørfag og matematikk)
- å snu den negative trenden i grunnleggende ferdigheter, som er avgjørende for å bygge en arbeidsstyrke med solid plattform for opplæring i ny teknologi og konkurranseutsatte næringer
- mobilisering av både offentlige og private investeringer i mennesker – til nytte for samfunnet, næringslivet og enkeltpersoner

Den europeiske planen for rimelige boliger og strategien for byggsektoren

EU-kommisjonen la i desember fram en ny europeisk plan for rimelige boliger ([The European Affordable Housing Plan](#)). Planen setter rammer for fremtidens boligpolitikk i EU. Selv om boligpolitikk primært er nasjonal kompetanse, er målet å styrke samarbeid mellom medlemslandene for å håndtere boligkrisen. Strategien er koblet til den kommende strategien mot fattigdom og oppfølgingen av pilaren for sosiale rettigheter.

Kommisjonen anslår behov for over to millioner nye hjem årlig, noe som krever 650 000 flere boliger enn dagens nivå og investeringer på rundt 153 milliarder euro per år. Planen har fire hovedspor: øke tilbudet, mobilisere investeringer, legge til rette for støtte og reformer, og hjelpe de hardest rammede. Et sentralt lovforslag er revisjon av statsstøttereglene (SGEI), som gir større rom for offentlig støtte til sosiale boliger. Viktige kommende initiativer inkluderer en bygg- og anleggstjenestelov og en lov om rimelige boliger (*Affordable Housing Act*), med regulering av korttidsutleie (begge i 2026), en forenklingsspakke i 2027 og etablering av europeisk boligallianse (*European Housing Alliance*) for kunnskapsdeling.

Som del av planen for rimelige boliger lanserte Kommissjonen 16. desember en strategi for byggsektoren ([European Construction for Housing Strategy](#)). Byggsektoren i EU består hovedsakelig av små og mellomstore bedrifter i en kompleks verdikjede med materialprodusenter, arkitekter, ingeniører og vedlikeholdsfirmaer. Sektoren sysselsetter 6,6 mill. mennesker og står for 12 pst. av EUs verdiskaping. Strategien fokuserer på fire områder: forenkling og digitalisering av tillatelsesprosesser, støtte til innovasjon og oppskalering av ny teknologi, sikring av tilgang til råmaterialer, og bedre tilgang til kompetanse gjennom mobilitet og fjerning av hindringer for grensekryssende tjenester.

For en mer detaljert beskrivelse av EUs første plan for rimelige boliger og strategien for byggsektoren vises det til den siste [innrapporteringen](#) fra kommunal- og regionalråd Olav Mydland ved Norges delegasjon til EU i Brussel.

Kommentar: plan for rimelige boliger og byggstrategi er et sosialt løfte om å redusere ulikhet, bekjempe fattigdom og sikre trygge, bærekraftige hjem. Med økende boligkostnader og energifattigdom satser EU på flere rimelige boliger, energieffektiv renovering og regulering mot spekulasjon. Strategien knyttes til EUs sosiale pilar: kvalitetsjobber, minimumsinntekt og tilgang til

tjenester. Kort sagt: Bolig er en grunnstein i sosialpolitikken. Fremtiden må bygges med både murstein og verdighet.

- **Saker som ble ferdig behandlet**

Endring av direktiv om europeiske samarbeidsutvalg

[Direktiv \(EU\) 2025/2450](#) fra Europaparlamentet og Rådet, som endrer direktiv 2009/38/EF når det gjelder opprettelse og drift av europeiske samarbeidsutvalg ESU (EWC)⁶ samt effektiv håndhevelse av tverrnasjonale informasjons- og konsultasjonsrettigheter, ble publisert i Den europeiske unions tidende 11. desember 2025 og trådte i kraft 31. desember 2025

- **Status for saker som er under behandling**

Eksponering for farlige stoffer på arbeidsplassen: Rådet er enig om sin posisjon

Rådet vedtok [sin posisjon](#) om den sjette revisjonen av [direktivet](#) 2004/37/EF om kreftfremkallende, mutagene og reproduksjonstoksiske stoffer (CMRD)⁷. Revisjonens mål er å oppdatere reglene for eksponering for farlige stoffer på arbeidsplassen i tråd med de nyeste vitenskapelige utviklingene. Forslaget innebærer nye grenseverdier for eksponering for flere farlige stoffer som bl.a. kobolt og sveiserøyk. Medlemslandene ønsker også en grenseverdi for isopren som klassifiseres som kreftfremkallende. (Bildet: safetyservicesdirect.com)

Rådet har ytterligere styrket de oppdaterte reglene i Kommisjonens forslag ved å legge til en yrkeseksponeringsgrense for isopren. Dette var i tråd med anbefalingene fra Det europeiske kjemikaliebyrået og Den treparts-rådgivende komité for sikkerhet og helse på arbeidsplassen.

Rådets posisjon oppdaterer også definisjonene av «kreftfremkallende», «mutagent» og «reproduksjonstoksisk stoff», for å gjenspeile inkluderingen for første gang av sveiserøyk med potensielt reproduksjonstoksiske effekter. De eksisterende definisjonene skilte ikke mellom kreftfremkallende, mutagene eller reproduksjonstoksiske effekter av stoffene, blandingene eller prosessene som er oppført i direktivets vedlegg. «Ingen skal bli syke av å gå på jobb. Ved å oppdatere reglene for eksponering for farlige kjemikalier på arbeidsplassen, reduserer vi helserisikoen og støtter trivsel og anstendige arbeidsforhold for arbeidstakere i hele EU. Derfor er jeg glad for at vi i dag har klart å oppnå enighet i Rådet om denne viktige saken», kommenterte Danmarks arbeidsminister.

Når Europaparlamentet har fastlagt sin posisjon, vil de to institusjonene gå inn i forhandlinger for å bli enige om den endelige teksten.

---

⁶ Forslaget ble fremlagt av Kommisjonen 24. januar 2024 for å effektivisere og styrke samarbeidsutvalgenes rolle og funksjon, som informasjons- og konsultasjonsorganer på tverrnasjonalt nivå. Den europeiske union forhandlinger om revisjon av direktivet om europeiske samarbeidsutvalg (ESU). Formålet med revisjonen var i tillegg en forbedret likestilling mellom kjønnene og tilgang til rettsvesenet.

⁷ Direktivet fastsetter tiltak for å forebygge og beskytte mot risiko knyttet til eksponering for kreftfremkallende, mutagene og reproduksjonstoksiske stoffer på arbeidsplassen og fastsetter grenseverdier der mulig. Etter evalueringen av EUs arbeidsmiljødirektiver i 2017 har CMRD fått fem revisjoner som dekker over 40 farlige stoffer. Den 18. juli 2025 la Kommisjonen frem forslag til en sjette revisjon

Direktivet om forbedring av håndheving av arbeidsvilkårene for praktikanter

[Direktivet](#) er en del av en pakke som også består av en [rådsanbefaling](#) om et revidert kvalitetsrammeverk til praktikantopphold. Direktivets formål er å forbedre håndheving av arbeidsvilkårene for praktikanter samt bekjempelse av praksis som forkler ansettelsesforhold som praktikantopphold.

Trilogforhandlingene startet i november. Det første møtet ga innsikt i utgangsposisjoner, der alle deler målet om å beskytte praktikanter og forbedre kvaliteten på praksisplasser. Imidlertid er posisjonene ulike når det gjelder hvordan disse målene skal oppnås. De fleste medlemsstater gav uttrykk for at de ville avvente en mulig avtale om direktivet før man går videre med anbefalingen.

Kommisjonen oppfordret til å se direktivet og anbefalingen som en samlet pakke. Den ba om fortsatt forpliktelse til rask fremgang i forhandlingene om begge dokumentene, som vil finne sted under den neste triloggen under det kypriotiske formannskapet i Rådet.

Elektronisk deklareringsverktøy for utsendte arbeidstakere

[Forslaget](#) fra 2024 har som mål å forenkle og redusere den administrative byrden for selskaper som tilbyr grenseoverskridende tjenester og sender ut arbeidstakere. Formålet med den frivillige portalen er å forenkle og forbedre samarbeidet mellom medlemslandene i det indre markedet. Forordningen forventes å redusere byrden ved å digitalisere innleveringen av utsendingserklæringer fullt ut, samtidig som den opprettholder tilsynsmulighetene for arbeidsinspektoratene.

Første trilog fant sted 13. oktober. Den påfølgende triloggen i desember førte ikke til enighet. Kommisjonen uttrykte beklagelse over manglende kompromiss, men understreket håp om å oppnå en foreløpig avtale i første halvdel av 2026. Saken vil bli tatt opp igjen under det kommende kypriotiske formannskapet.

EUs talentreserve (Talent Pool)

I november ble det oppnådd nådde medforhandlerne enighet om forslaget til en forordning om å etablere en EU-talentreserve. Enigheten krever fortsatt en endelig bekreftelse fra Europaparlamentet og Rådet. (Bilde: insights.tt-s.com)

Den frivillige plattformen vil gjøre det enklere for arbeidsgivere i hele EU å identifisere og rekruttere jobbsøkere fra tredjeland til yrker med arbeidskraftmangel i EU. Jobbsøkerne vil kunne registrere sine profiler på plattformen og vise frem sine ferdigheter, kvalifikasjoner, arbeidserfaring og språkkunnskaper. Dette vil gi EU-arbeidsgivere tilgang til en bredere talentbase enn tidligere. Stillingsannonser fra arbeidsgivere i deltagende medlemsstater vil være tilgjengelige i plattformen, slik at søkere kan finne jobber som matcher deres kompetanse.⁸

Revisjon av trygdekoordineringsforordningen

Revisjonen av forordningen [883/2004](#) om koordinering av trygdesystemer har vært utfordrende siden oppstarten i 2016. Etter den siste 19. triloggrunden under det polske formannskapet var de ulike

---

⁸ Kommisjonen foreslo dette tiltaket i 2023. Målet er å rekruttere personer fra tredjeland for å møte ulike utfordringer, inkludert demografisk aldring og etterspørsel etter nye grønne og digitale ferdigheter. Talentreserven vil også støtte gjennomføringen av [Talentpartnerskap \(Talent Partnerships\)](#), et initiativ fra Kommisjonen for å matche ferdighetene til arbeidstakere fra utvalgte tredjeland med arbeidsmarkedsbehov i EU. Her vil partnerland involveres strategisk i bredere samarbeid om migrasjonsstyring, inkludert forebygging av ulovlig migrasjon. I tillegg vil talentreserven støtte etableringen av fremtidige europeiske én-stopps-kontor ([legal gateway](#)), som skal legge til rette for mobilitet av kvalifisert arbeidskraft.

posisjonene fortsatt langt fra hverandre. Saken stoppet opp på grunn av spørsmål om beskyttelse av bygg- og anleggssektoren og ansvaret for å betale dagpenger til grensearbeidere. Uenigheter gjelder også varigheten av eksport av dagpenger og minimumsperioden for tilknytning til trygdesystemet i arbeidslandet. Det danske formannskapet hadde ikke saken som sin prioritet, men satset på digitalisering for modernisering av trygdesystemene.

Kommisjonen besluttet å ikke trekke dette forslaget fra sitt arbeidsprogram for 2026, slik enkelte EU-parlamentarikere har fryktet. Kypros bekreftet at de gjenopptar arbeidet. En endelig avtale kan være på plass innen mars 2026, ifølge optimistene. Utfallet av forordningen kan også påvirke tidsplanen for pakken "Rettfærdig mobilitet", som nylig ble annonsert for andre kvartal.

I tenkeboksen: Kunstig intelligens og algoritmisk styring på arbeidsplassen

Bruken av kunstig intelligens (KI) og algoritmer i arbeidsledelse øker raskt. Dette gir effektivisering, men reiser spørsmål om transparens, etiske grenser og maktbalansen mellom arbeidsgiver og arbeidstaker. Uten klare rammer kan utviklingen føre til økt kontroll, overvåkning og fragmentering av arbeidslivet. (Bilde forskning.no)

Europaparlamentets sysselsettingskomité (EMPL) har bedt Kommisjonen om å legge frem et direktiv som regulerer bruken av algoritmiske teknologier og KI, på arbeidsplassen. Forslaget kan bli en del av den kommende «kvalitetsjobb-pakken», som vurderes å inkludere regler for algoritmestyring, etiske rammer for beslutningstaking og tiltak for fjernarbeid – blant annet en mulig «rett til å koble av».

Det er bred enighet om målet, men delte syn på virkemidlene. Fagforeningene og Europaparlamentet ønsker bindende regler, mens arbeidsgiverorganisasjoner advarer mot overregulering og svekket konkurranseevne. De peker på behovet for kompetanseutvikling for å realisere potensialet i KI, fremfor nye restriksjoner.

Kommisjonen har signalisert behovet for et troverdig rammeverk som kombinerer innovasjon med arbeidstakervern, men detaljer er fortsatt uklare. Hvordan EU regulerer KI vil være avgjørende for fremtidens arbeidsliv. Målet er klare rammer som sikrer transparens, menneskelig kontroll og etiske standarder, kombinert med kompetanseutvikling og sosial dialog – for et arbeidsmarked basert på tillit og rettfærdighet, ikke overvåkning og fragmentering.

- **En stor mengde av nye høringer for bl.a. kommende initiativer har satt sitt preg på høstagendaen**

Avsluttede høringer:

- [veikart](#) for kvalitetsjobber (med frist 29.7.)
- forbedring av den nye [visumstrategien](#) for EU (med frist 18.9.)
- en [ny handlingsplan](#) for gjennomføringen av pilaren for sosiale rettigheter (EPSR) (10.9.)
- informasjonsinnhenting til [høring om evaluering](#) av varslingsdirektivet (med frist 18.9.)
- ["28. selskapsrettslig regime"](#) for selskaper (med frist 30.9.)
- [rett til å koble](#) av og rettfærdig fjernarbeid (med frist 6.10.)
- informasjonsinnhenting til EU-strategi for [migrasjon og asyl](#) (med frist 10.10.)
- [plan for rimelige boliger](#) (med frist 17.10.)
- den første [EU-strategien mot fattigdom](#) (med frist 24.10.)
- konsultasjon med europeisk ungdom for å forbedre «[Europeisk barnegaranti](#)». (med frist 8.12.)

Pågående høringer:

- informasjonsinnhenting fra allmennheten og interessenter om revisjonen av de europeiske direktivene som regulerer [offentlige anskaffelser](#) (med frist 26.1.2026)
- [lov om kvalitetsjobber](#) (med frist 26.1.2026, jf. pkt. 6)
- [revisjon av ELA](#) (forordningen om Den europeiske arbeidsmarkedsmyndigheten) (med frist 2. januar 2026)
- [portabilitet av kompetanse](#) (med frist 27.2.2026)

6. Annet av interesse

Danmarks søksmål mot minstelønnsdirektivet - EU-domstolen annullerer enkelte bestemmelser i direktivet

EU-domstolen avsa 11. november 2025 dom i annullasjonssøksmålet om minstelønnsdirektivet ([EU](#) [2022/2041](#)). Direktivet skal blant annet sikre tilstrekkelige lovfestede minstelønninger og fremme kollektive lønnsforhandlinger.

Danmark, støttet av Sverige, hadde anlagt sak for å få hele direktivet kjent ugyldig. Danmark mente at direktivet ikke er i tråd med kompetansefordelingen mellom EU og medlemsstatene siden direktivet griper direkte inn i lønnsfastsettelse og organisasjonsfriheten. Dette faller etter EUs traktater under nasjonal kompetanse. EU-domstolens generaladvokat støttet Danmarks syn om at minstelønnsdirektivet måtte annulleres i sin uttalelse i januar 2025. (Bilde: EU-domstolen)

I dommen fastslås det at det kun er direkte innblanding i lønn og organisasjonsfriheten som faller utenfor EUs kompetanse. Domstolen annullerte derfor to av bestemmelsene i direktivet som gjelder for medlemsstater med lovfestede minstelønninger og som omhandler fastsettelsen og oppdateringen av disse. Med dommen opprettholdes direktivets bestemmelser om tiltak for å fremme kollektive avtaler, som innebærer at dersom tariffavtaledækningen på et tidspunkt faller under 80 prosent, skal regjeringen drøfte med partene at det vedtas en handlingsplan for å øke dækningen, som partene selv kan stå for.

[Kommisjonen omtaler](#) dommen som en bekreftelse på direktivets gyldighet, og analyserer nå konsekvensene av de annullerte bestemmelsene. I Danmark er reaksjonene delte. Noen ser dommen som et tap fordi direktivet består, mens andre fremhever at EU ikke kan innføre en felles minstelønn.

EU-domstolens avgjørelse er ikke direkte relevant for Norge. Norge var, som EØS-stat, ikke en del av rettsprosessen. Norges vurdering, sammen med de øvrige EØS/EFTA-statene, er at direktivet ikke er EØS-relevant.

Rådsanbefaling om utfasing av ordningen for midlertidig beskyttelse av ukrainere

16. september 2025 ble rådet enige om anbefaling om utfasing av ordningen for midlertidig beskyttelse av ukrainske borgere, [se pressemeldingen](#). Rådsanbefalingen gir et felles rammeverk for ukrainere på flukt og har som mål å sikre bærekraftig retur og reintegrering i Ukraina, når situasjonen tillater det.

Anbefalingen inkluderer også gradvis overgang til andre oppholdstillatelser for de som kvalifiserer til det. Med denne anbefalingen er EU klare for en koordinert tilnærming til utfasing av ordningen for midlertidig beskyttelse av ukrainere.

EU-utvidelse: Kommisjonens årlige vurdering

I november la EU-kommisjonen frem sin [vurdering av fremdriften](#) i land som ønsker EU-medlemskap.⁹ I årets rapport fremheves betydelige fremskritt i Montenegro, Moldova, Albania og Ukraina. Montenegro og Albania har erklært ambisjoner om å avslutte sine medlemskapsforhandlinger innen henholdsvis 2026 og 2027. Kommisjonens anbefalinger skal nå behandles av Rådet, som avgjør neste skritt i utvidelsesprosessen. Samtidig pågår et omfattende internt arbeid for å forberede EU på å fungere effektivt med potensielt over 30 medlemsland.

7. Hvorfor ble Brussel Europas hovedstad – til slutt? Fordi Belgia begynner med bokstaven B.....

Historien om hvordan Brussel ble sentrum for EU er fascinerende, og ble gjengitt av *The Brussel Times*. Det er en interessant forklaring med en intrikat historie.

Som en følge av Parisavtalen av 1951 ble Det europeiske kull- og stålfellesskap opprettet. I august 1952 skulle den nye institusjonen, som senere blir EU, starte sitt arbeid. Men hvor? Flertallet ønsket Brussel, men Belgias utenriksminister nektet: «Jeg kan ikke gå med på Brussel, min regjering ville bli styrtet.» Etter 18 timer med forhandlinger ble Luxembourg valgt som midlertidig sete, mens felleskapets parlamentariske forsamling fikk plass i Strasbourg. Dette var starten på dagens pendling til Strasbourg. (Bilde: The Brussel Times)

Hvorfor var Belgia imot Brussel? Regjeringen var bundet til å foreslå Liège, sentrum for landets stål- og kullindustri. Men den egentlige årsaken var politisk uro etter folkeavstemningen i 1950 om kong Leopold IIIs omstridte retur til tronen. Selv om flertallet støttet kongen, stemte industriprovinsene Liège og Hainaut imot. Etter kongens retur 22. juli 1950 brøt det ut voldelige opptøyer i Vallonia, med krav om en vallonsk republikk. Politiet drepte fire demonstranter i Liège. Kong Leopold abdiserte, og Baudouin ble konge i 1951. Spenningen vedvarte, og regjeringen fryktet nye kriser. Derfor insisterte Belgia på Liège i 1952, til tross for press fra andre land. Brussel var umulig å godta.

Hvorfor ble Brussel likevel Europas sentrum? I mars 1957 undertegnes Roma-traktaten som oppretter EØS (EF) og Euratom. Flere byer er kandidater, inkludert Brussel, men ingen enighet oppnås. 1. januar 1958 starter institusjonene uten fast sete. Belgia, som hadde formannskapet og sto først alfabetisk, tilbød midlertidige lokaler i Brussel som i dag er dekket av EU-tjenesten for utenrikssaker. Når formannskapet skulle videre til Tyskland i andre halvår 1958, er det fortsatt ingen enighet om hvor hovedsetet skal ligge. Frankrikes nye president, Charles de Gaulle, ønsket Paris, men dette ble ansett som *uklokt* av de andre.

Den belgiske regjeringen innså raskt at usikkerheten kunne vedvare og at det ville trenges langt mer kontorplass. I desember 1958 uttrykte den interesse for å kjøpe klosteret og skolen til Berlaymont-nonnene, som lå rett foran dagens Norges Hus i Rue Archimède. Takket være den store hagen ville man ikke trenge å rive mange hus for å gi plass til en enorm kontorbygning for 3000 tjenestemenn og 1600 parkerte biler. I bytte tilba regjeringen nonnene en statseiendom i Waterloo.

---

⁹ Albania, Bosnia-Hercegovina, Kosovo, Montenegro, Nord-Makedonia, Serbia, Georgia, Moldova og Ukraina. Tyrkia står også på listen, men forhandlingene har stått stille siden 2018.

Brussel ble aldri valgt som EUs hovedstad ved formelt valg. Det ble hovedstad i EU i «stoemelings», altså i smug som man sier på brusselsdialekt. I all hovedsak var det på grunn av praktiske løsninger og manglende enighet. En triviell tilfeldighet som at Belgia begynner med bokstaven B ga dermed opphav til gradvis og irreversibelt fait accompli.

Tips!

For en mer detaljert beskrivelse av kompetansepolitikken vises det til den siste [innrapporteringen](#) skrevet av Mads Gravås, spesialutsending for utdanning.

For en mer detaljert beskrivelse av likestillingssaker fra halvåret som er gått vises det til den siste [innrapporteringen](#) fra Marie Osnes, spesialutsendingen for forbruker, oppvekst & likestilling ved Norges delegasjon til EU i Brussel.

Ta kontakt! Vi hører gjerne fra deg [HER](#)

Bilde: onRec

